N°. 267. 1858.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 30 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

DONDERDAG 11 NOVEMBER.

NEDERLANDEN.

(Staatsblad n°. 75.) *BESLUIT van den* 5*den November* 1858, *houdende instelling eener* Rijks-commissie voor Statistiek.

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Op de voordragt van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 10 September 1858, n°. 125, 8ste afdeeling;

Gezien het rapport der Commissie, benoemd bij Ons besluit van den 10den Mei 1858, n°. 47;

Den Raad van State gehoord (advies van den 26sten October 1858, n°. 1);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 3den November 1858, n°. 159, 8ste afdeeling,

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Er wordt ingesteld eene Rijks-commissie voor statistiek.

Zij bestaat uit een voorzitter, een secretaris en niet meer dan zestien leden, allen door Ons te benoemen.

De leden worden benoemd voor zes jaren. Zij treden om de drie jaren voor de helft af, volgens een daarvan te maken rooster.

De aftredenden zijn dadelijk weder benoembaar.

De eerste aftreding heeft plaats op 1 Januarij 1862.

Art. 2. Zooveel mogelijk wordt uit elk departement van algemeen bestuur een ambtenaar tot lid der Commissie benoemd.

Art. 3. Aan de Commissie is opgedragen het bevorderen van eenheid, volledigheid en naauwkeurigheid in de statistische stukken, betreffende Nederland en zijne overzeesche bezittingen.

Zij ontwerpt de voorschriften, die ter bereiking van dat doel noodig zijn, en de bruikbaarheid dier stukken voor wetgeving, beheer en wetenschap kunnen bevorderen.

Art. 4. Zij draagt die voorschriften voor aan den Minister van Binnenlandsche Zaken.

Art. 5. Zij maakt den Minister van Binnenlandsche Zaken opmerkzaam op de onderwerpen van statistiek, waaromtrent zij een opzettelijk onderzoek noodig of wenschelijk acht, en op de wijze, waarop dat onderzoek naar haar oordeel moet worden ingesteld.

Art. 6. Zij dient van berigt en raad over alle stukken betrekkelijk de statistiek, die door de hoofden der departementen van algemeen bestuur in hare handen gesteld worden.

Over de bij die departementen opgemaakte statistische stukken wordt zij altijd gehoord.

Art. 7. Het opmaken en uitgeven van alle van rijkswege uit te geven statistische stukken kan aan haar worden opgedragen.

Dit geschiedt door de hoofden der departementen van algemeen bestuur, zooveel elk aangaat.

Art. 8. Zij is bevoegd over onderwerpen, tot haren werkkring behoorende, inlichtingen te vragen van alle collegien en ambtenaren.

Zoo rijksambtenaren bezwaar maken of verzuimen de door haar gevraagde inlichtingen te geven, is zij bevoegd de beslissing te vragen van het hoofd van het departement, waaronder die ambtenaren behooren.

Art. 9. De Commissie geeft jaarlijks een verslag van hare werkzaamheden in het licht. Zij voegt bij dat verslag de haar aangeboden bescheiden, wier mededeeling zij raadzaam acht.

Art. 10. De Commissie verzamelt, zooveel doenlijk, alle stukken betrekkelijk de statistiek van Nederland en zijne overzeesche bezittingen.

In haar archief neemt zij op alle bescheiden betrekkelijk de statistiek, door of van wege de Regering opgemaakt of aan de Regering aangeboden, welke haar ter bewaring worden toevertrouwd.

Zij tracht haar archief zooveel mogelijk volledig te maken door het verkrijgen van stukken van statistischen aard bij de departementen van algemeen bestuur voorhanden, welke bij de dagelijksche behandeling van zaken kunnen gemist worden.

Art. 11. Zij verschaft, op aanzoek van de hooge Staatscollegien en van de hoofden der departementen van algemeen bestuur, afschriften van de stukken in haar archief voorhanden.

Art. 12. Zij stelt vast een reglement voor het gebruik van haar archief en boekerij door bijzondere personen en een reglement van orde voor hare werkzaamheden.

Die reglementen behoeven de goedkeuring van den Minister van Binnenlandsche Zaken.

Art. 13. De Commissie vergadert te *'s Gravenhage*.

Zij komt ten minste eens in elke maand bijeen en voorts zoo dikwijls het in het belang der dienst, onder goedkeuring van den Minister van Binnenlandsche Zaken, noodig is.

Art. 14. De voorzitter en leden ontvangen voor elke vergadering die zij bijwonen, een door Ons te bepalen presentiegeld.

Zij genieten voorts, zoo zij niet te *'s Gravenhage* wonen, reis- en verblijfkosten naar de tweede klasse van het tarief, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 15den December 1819 (*Staatsblad* n°. 62).

De secretaris heeft eene jaarwedde.

Zijne vaste woonplaats is te *'s Gravenhage* gevestigd.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en aan den Raad van State, aan de Algemeene Rekenkamer en aan al de ministeriele departementen in afschrift medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 5den November 1858.

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
VAN TETS.

Uitgegeven den *tienden* November 1858.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
DE KOCK.

(Staatsblad n°. 76.) *BESLUIT van den* 5*den November* 1858, *omtrent de oprigting van* bureaux voor statistiek in elke provincie.

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Op de voordragt van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 13den October 1858, n°. 169, 8ste afdeeling;

Overwegende, dat, volgens de slotbepaling van art. 162 der provinciale wet, een algemeene maatregel van inwendig bestuur de oprigting van bureaux van statistiek in de onderscheidene provincien moet regelen;

Den Raad van State gehoord (advies van den 26sten October 1858, n°. 2);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 3den November 1858, n°. 159, 8ste afdeeling,

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In elke provincie wordt eene afdeeling der provinciale griffie tot bureau van statistiek ingerigt.

Aan het hoofd daarvan wordt, met den rang van commies, een in de statistiek ervaren man gesteld.

Art. 2. Bij die afdeeling wordt al hetgeen de statistiek der provincie aangaat verzameld en bewerkt.

Art. 3. Bij haar wordt insgelijks hetgeen ten behoeve van de algemeene statistiek des Rijks ter griffie te doen is verrigt, overeenkomstig de bevelen te dien aanzien door den Minister van Binnenlandsche Zaken te geven.

Art. 4. De ambtenaren dier afdeeling verrigten ook buiten de griffie wanneer en waar de Minister van Binnenlandsche Zaken het noodig acht, statistische werkzaamheden.

Art. 5. Bij de afdeeling is een van de archiven der provincie afgezonderd archief, waarin worden bewaard alle tot de statistiek der provincie betrekkelijke stukken, de verslagen betreffende den toestand der gemeenten van de provincie, en alle andere aan het provinciaal bestuur medegedeelde statistische bescheiden.

Art. 6. Het gebruik van dit archief wordt, overeenkomstig de daaromtrent door Gedeputeerde Staten vast te stellen bepalingen, aan bijzondere personen vergund.

Art. 7. De jaarwedden der bij de in art. 1 bedoelde afdeeling werkzame ambtenaren worden even als die der overige ambtenaren bij de griffie geregeld.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en aan den Raad van State, aan de Algemeene Rekenkamer en aan al de ministeriele departementen in afschrift medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 5den November 1858.

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
VAN TETS.

Uitgegeven den *tienden* November 1858.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
DE KOCK.

Bij besluit van 9 November 1858, n°. 52, heeft Zijne Majesteit goedgevonden, de benoeming van *G. C. Fabius*, burgemeester van Buiksloot, tot secretaris dier gemeente, met Zijne goedkeuring te bekrachtigen.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 9den November 1858, n°. 57, is, aan den heer *F. J. Olivier*, op zijn daartoe gedaan verzoek, eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van lid van het collegie van regenten over het huis van arrest te Zierikzee, en voorts in zijne plaats benoemd mr. *J. P. van der Bildt*, regter in de arrondissements-regtbank te Zierikzee.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Te Parijs schijnt de inschrijving voor de doorgraving der landengte van Suez opgang te maken. Naar een berigt van de *Indépendance Belge* waren er eergisteren reeds 160 tot 180 duizend aandeelen genomen. Uit Marseille wordt gemeld dat de bisschop van die stad bovenaan op de lijst van aandeelhouders dier onderneming voor een aanzienlijk bedrag heeft ingeschreven, en wel omdat hij voor de zaak der evangelieverbreiding goede vruchten van de kanalisatie van Suez verwacht.

— In ons vorig nommer is reeds gemeld dat de Fransche en Spaansche troepen te Turan, eene haven van Cochin-China, geland zijn. Zij hebben die plaats ingenomen zonder een enkel man te verliezen. Daarop zijn de golf en de rivier van Turan door het Fransche eskader in effective blokkade gesteld. De blokkade is met den 1sten September begonnen.

ENGELAND.

De te Liverpool gevestigde maatschappij tot bevordering van het handelsverkeer met Oost-Indie en China heeft zich met een adres tot lord Derby gewend om aan het gouvernement de overneming van Brooke's nederzetting te Serawak op Borneo aan te bevelen. In dat adres worden de reeds bekende gronden aangevoerd om te bewijzen dat Engelands belang, de goede trouw en de aan den heer Brooke verschuldigde erkentelijkheid verbieden zijn aanbod af te wijzen.

— Lord Panmure had, tijdens hij minister van oorlog was, aan de stad York twee Russische kanonnen, die bij den val van Sebastopol vermeesterd waren, geschonken. In het laatst der vorige week zijn deze vuurmonden in plegtstatigen optogt door de straten der stad gevoerd en op de daarvoor bestemde plaats gebragt. De militairen hadden aan dezen optogt willen deel nemen, maar dit is belet door een tegenbevel van den Hertog van Cambridge, den opperbevelhebber der Britsche landmagt, die als reden opgaf dat de deelneming der soldaten door eene nu bevriende mogendheid als eene onbeleefdheid zou kunnen worden aangemerkt. Een van de sprekers, welke bij de plegtigheid het woord voerden, noemde dat eene overdreven kieschheid.

RUSLAND.

Een dagblad van St. Petersburg, de *Russische Courant*, geeft in zijn nommer van den 30sten October jl. berigt van eene opmerkelijke plegtigheid, welke op het stadhuis dier hoofdstad heeft plaats gehad. Het was de verkiezing van gemeenteraadsleden door de inwoners van twee dorpen welke onder de geregtigheid van St. Petersburg behooren. Deze inwoners waren sedert Peter den Groote als lijfeigenen der admiraliteit aan die plek verbonden geweest, en hadden als timmerlieden moeten dienst doen. In Maart jl. zijn zij bij een besluit van Keizer Alexander vrij gemaakt en is hun de keuze gelaten om zich met de hoofdstad te vereenigen of eene afzonderlijke gemeente te vormen. Het aantal dezer vrijgelatenen bedraagt 3435 personen van de twee seksen. Hunne komst te St. Petersburg maakte diepen indruk; de voorzitter van het stedelijk bestuur verwelkomde hen er met eene korte toespraak, waarin hooge erkentelijkheid jegens den Keizer doorstraalde.

DENEMARKEN.

Het reeds voorloopig vermelde besluit des Konings van Denemarken, waarbij de algemeene constitutie der monarchie voor de beide Hertogdommen wordt afgeschaft, luidt in den aanhef aldus: » Naardien de Duitsche Bondsvergadering bij haar besluit van 11 Februarij 1858 verklaard heeft, de grondwet voor de gemeenschappelijke aangelegenheden der monarchie, voor zoo ver dezelve op de Hertogdommen Holstein en Lauenburg zou moeten worden toegepast, niet te kunnen beschouwen als wettelijk van kracht zijnde, hebben wij overeenkomstig art. 23 der algemeene grondwet, volgens hetwelk die wet geenen invloed heeft op de betrekkingen van Holstein en Lauenburg tot den Duitschen Bond, terwijl de uit die betrekkingen ontspruitende verpligtingen eene afzonderlijke buiten de bevoegdheid van den Rijksraad blijvende aangelegenheid uitmaken, besloten de bovengemelde grondwet voor de Hertogdommen Holstein en Lauenburg op te heffen. Terwijl wij ons voorbehouden de vereischte stappen te doen, ten einde de beide Hertogdommen op grondwettige wijze weder aan de overige monarchie te verbinden, gelasten wij" enz.

In den aanhef van de verordening, waarbij de bijzondere constitutie van Holstein wordt opgeheven, wordt mede als grond van dien maatregel het besluit der Duitsche Bondsvergadering vermeld, hetwelk die constitutie, als niet door de provinciale Stenden van genoemd Hertogdom goedgekeurd, niet als wettig bestaande erkent.

Het slot der verordening, waarbij de Holsteinsche Landdag tegen den 3den Januarij bijeen geroepen is, luidt aldus: » Inzonderheid bevelen wij den Stenden eene zorgvuldige overweging aan van de voorstellen, welke wij — nadat de artikelen 1 tot 6 der Holsteinsche grondwet, alsmede voor Holstein en Lauenburg de algemeene landsconstitutie, overeenkomstig het bondsbesluit van 11 Februarij 1858 afgeschaft zijn — noodig geacht hebben om de Holsteinsche grondwet aan te vullen, en waardoor de Stenden gelegenheid zullen erlangen om hunne wenschen en voorstellen betrekkelijk de regeling der grondwettelijke stelling van Holstein in de Deensche monarchie te doen kennen."

Pruissische dagbladen maken de opmerking, dat het tijdstip waarop deze, van eene plotselinge verandering van zienswijze bij het Deensche gouvernement getuigende, besluiten verschenen zijn, eenigen grond geeft voor het vermoeden dat de optreding van het nieuwe ministerie in Pruissen niet zonder invloed daarop geweest is.

ITALIE.

Een brief uit Rome van 27 October jl., bij de Turynsche *Armonia* ontvangen en door het Parijsche blad *l'Univers* overgenomen, bevat vele bijzonderheden betreffende het kind van den Israëliet Mortara van Bologna, en betreffende de wijze waarop hetzelve te Rome behandeld wordt. Volgens het door die twee kerkelijk gezinde dagbladen medegedeelde berigt heeft de Paus dat kind gezien en gesproken, en heeft hij hetzelve met den duim het teeken van het kruis op het voorhoofd gemaakt, zeggende: » Ziedaar een kind hetwelk God voor zich gekozen heeft; dit teeken des kruises zij voor hetzelve een teeken van uitverkorenheid;" waarna hij aan andere personen verklaarde » dat hij zich door alle bajonetten der wereld niet zou laten dwingen om dat kind te verlaten."

Verder zegt dat berigt, dat de knaap het gesticht, waarin hij eene Christelijke opvoeding erlangt, niet wenscht te verlaten, dat hij er bezoeken van zijne ouders mag ontvangen en van het onderwijs met ongemeene vrucht gebruik maakt, en dat Mortara geenszins met dit kind zijn kroost verliest maar buiten hetzelve nog zeven zonen heeft.

De *Wiener Zeitung*, het officiele dagblad van het Oostenrijksche gouvernement, beschouwt in haar nommer van den 5den dezer de zaak van den Israeliet Mortara, en verdedigt de handelwijze der pauselijke overheden dienaangaande.

TURKIJE.

Een bij den Parijschen *Constitutionnel* ontvangen schrijven uit Konstantinopel van 30 October jl. behelst de volgende bijzonderheden betreffende een reeds door ons vermeld feit.

» Mehemet-Ali-Pascha, des Sultans schoonbroeder en in alle opzigten het voornaamste lid van de grootheerlijke familie, die naauwlijks eenige weken geleden op eene gerucht makende wijze afgezet was, is weder tot zijne vorige ambtsbetrekking van groot-admiraal en minister van marine verheven. Dit was sedert eenige dagen vooruit gezien, en heeft onder het publiek geene bevreemding gebaard; maar anders was het onder het corps diplomatique, waarvan eenige invloed hebbende leden hadden gemeend in de hoogste kringen opmerkzaam te moeten maken op den ongunstigen indruk, dien zulk een maatregel onvermijdelijk zou te weeg brengen. Maar des Sultans plan stond vast en hij had zich meermalen vrij bepaald daarover uitgelaten; doch hij aarzelde nog, uit vrees dat hij zijne ministers en de vertegenwoordigers der buitenlandsche mogendheden misnoegd zou maken. Het is thans boven twijfel verheven, dat aan die aarzeling een eind is gemaakt door lord Redcliffe, Engelands gewezen gezant, welke daarin een middel meende te zien om in het kabinet tweedragt te stichten en om de staatkunde, die door zijnen opvolger in overleg met den Franschen gezant gevolgd werd, te dwarsboomen. Buitendien dacht hij dat, terwijl voor hem persoonlijk niets van de tegenwoordige ministers te verwachten was, nieuwe ministers, die hunne verheffing aan zijne medewerking te danken hadden, hem hunne erkentelijkheid zouden betoonen door stappen bij het Engelsche hof te doen ten einde hetzelve te overtuigen dat zijne tegenwoordigheid te Konstantinopel onmisbaar was, en ten einde alzoo te bewerken dat hem zijn oude post teruggegeven wierd.

» Zoo zijn de veelvuldige bijeenkomsten van lord Redcliffe met den Sultan te verklaren; want het is thans bekend, dat hij zich vele malen heimelijk naar het paleis des Sultans begeven heeft, en altijd om tegen het ministerie uit te varen en vooral tegen Frankrijk, welks inzigten hij niet in gebreke bleef te belasteren. Ongelukkig heeft de Sultan zich door die bedriegelijke taal, welke hij als een uitvloeisel van onbaatzuchtige belangstelling beschouwde, laten misleiden, en thans wantrouwt hij een ieder. Doch dit zal niet lang aanhouden. Bij nadenken en overweging zal de Sultan eerlang (het is althans te hopen) inzien dat hij bedrogen is geworden en zal hij zijne goede en regtschapene inborst weder gaan volgen.

» Die ongelukkige uitwerking op het gemoed des Sultans daargelaten, zou het wel kunnen zijn dat lord Redcliffe zich in zijne overige berekeningen bedrogen had, inzonderheid aangaande Mehemet-Ali-Pascha, die voorzeker gedachtig zal blijven aan de doodelijke vijandschap welke de grijze diplomaat hem altijd heeft toegedragen. Ook is hij geen man om met Frankrijk te breken ten einde lord Redcliffe te believen, en het is veel eer te verwachten dat de Fransche staatkunde bij den minister van marine krachtigen en trouwen bijstand zal vinden."

Volgens een bij de *Indépendance Belge* ontvangen schrijven uit Konstantinopel, van 29 October jl., zijn het de Fransche en de Engelsche gezant, die den groot-vesier bedenkingen tegen de wederverheffing van Mehemet-Ali-Pascha hebben te kennen gegeven, dewijl daaruit het voornemen scheen te blijken om het pas aangenomen stelsel van bezuiniging en van ordelijk beheer der finantien te verlaten. Hierop is, volgens het gemelde schrijven, van wege den Sultan geantwoord dat hij, het ongegronde der zijnen schoonbroeder openlijk gedane verwijten hebbende ingezien, hem eene persoonlijke voldoening verschuldigd was, maar dat zijn gouvernement op den weg van bezuiniging volhardend zou voortgaan.

BELGIE.

Gisteren is de gewone zitting der wetgevende kamers van Belgie door den Koning geopend met de volgende aanspraak.

» Mijne heeren, ik acht mij gelukkig mij weder in het midden der nationale vertegenwoordiging te bevinden, in omstandigheden die voor ons land allezins gunstig zijn ten aanzien van zijnen binnenlandschen toestand en ook van zijne betrekkingen met de andere landen.

» Deze betrekkingen, gegrond op wederzijdsch vertrouwen, gaan voort zich te bevestigen terwijl zij zich ontwikkelen. Verscheiden verdragen zullen tot uwe kennis worden gebragt. Een daarvan zal ten gevolge hebben dat de ruiling der letterkundige voortbrengselen aan de grenzen der twee landen, tusschen welke het verdrag is aangegaan, van alle belemmering ontheven wordt. Buitendien zullen wij de regten der schrijvers en kunstenaren door eene nieuwe wet op eene meer afdoende en meer volledige wijze zoeken te waarborgen.

» Het gouvernement, innig gevoelende wat het voor 's lands zedelijke en verstandelijke ontwikkeling verpligt is te doen, wijdt al zijne zorg aan den bloei van het openbaar onderwijs.

» De onderwijzers der lagere scholen hebben in uwe laatstvorige zitting een sprekend bewijs van zijne belangstelling ontvangen, en bij eene onlangs gevierde plegtigheid heeft onze schooljeugd, vereenigd met hare onderwijzers, mij blijken van hare gezindheid gegeven, die ik niet vergeten zal.

» Daar de localen der lagere scholen in een groot aantal gemeenten ontoereikend bevonden zijn, zal u eene nieuwe aanvrage om geld gedaan worden, ten einde hare besturen in die behoefte der bevolking te helpen voorzien.

» De vraagstukken betreffende de uitoefening der openbare weldadigheid zullen beslecht worden na afloop van een onderzoek omtrent den toestand der behoeftige volksklassen en omtrent de werking der tot hare ondersteuning gebezigde middelen. Mijn gouvernement heeft niet gemeend te moeten wachten met het voordragen eener wet strekkende

om het verschil van gevoelens, waartoe de bewoordingen van het 84ste artikel der gemeentewet aanleiding hebben gegeven, te doen ophouden.

» In weerwil eener handelskrisis, waardoor vele landen zwaar zijn beproefd, is de ontwikkeling van 's lands materiele belangen met merkwaardige kracht voortgegaan. Onze nationale spoorweg, die sedert weldra vijf en twintig jaren veel tot die verbetering bijdraagt, is dezer dagen uitgebreid en, om zoo te zeggen, volledig geworden door de Luxemburgsche linie, welke op ons grondgebied eenen nieuwen en zeer gewigtigen weg voor den doorvoerhandel daarstelt en eene belangwekkende provincie met het overige van ons land verbindt, en voor haar tevens nieuwe bronnen van welvaart opent. Dat gevoelde de bevolking levendig. Het was mij een genoegen, met mijne tegenwoordigheid en met mijn hart aan hare blijdschap en aan hare hoop deel te nemen.

» De aangroeijing van den algemeenen rijkdom heeft eenen heilrijken invloed op den toestand der schatkist. De gewone inkomsten laten, in vergelijking met de uitgaven, een overschot, hetwelk tot vermindering der vlottende schuld heeft gediend.

» Het bedrag van het schipperspatent heeft sedert lang stof tot gegronde klagten gegeven. Eene wet tot verlaging dier belasting zal u worden voorgedragen.

» Ook zal een ontwerp van wet bij u worden ingediend, strekkende om tot eenen beteren omslag der grondbelasting te geraken.

» Mijn gouvernement zal uwe aandacht vestigen op maatregelen welke ten doel hebben handel en nijverheid te bevorderen door het beleenen van koopwaren, en de openlijke veiling der mondbehoeften en grondstoffen, welke vooral bezigheid aan den zeehandel geven, gemakkelijk te maken.

» De middelen welke kunnen dienen om aan de arbeidende volksklassen zorg voor de toekomst in te prenten, behooren een voorwerp van de bemoeijingen der overheden te zijn. Er zal u een voorstel worden gedaan om in de inrigting der pensioenkas eenige door de ondervinding aanbevolen wijzigingen te brengen en om een goed stelsel van spaarkassen op breede grondslagen te vestigen.

» Uwe medewerking zal in de verbetering der buurtwegen en in de maatregelen tot bevordering der algemeene gezondheid nieuwen voortgang brengen.

» Gij zult reeds dadelijk bij den aanvang der zitting uitspraak hebben te doen over de wet op den lijfsdwang en over de hervorming van het strafwetboek, welke de tegenwoordige Kamer zich tot eer zal achten tot stand te brengen.

» Eene wet op de inrigting van het regtswezen zal u worden voorgedragen.

» De burgerwacht en het leger betoonen zich steeds onze gezamenlijke zorg waardig en bezield door dezelfde vaderlandsliefde.

» Mijn gouvernement is bezig met de hervormingen welke in de wetgeving op de nationale militie te brengen zijn.

» Bij de jongste tienjarige volkstelling is gebleken van eene vermeerdering der bevolking; deze moet ook eene vermeerdering van het aantal leden der nationale vertegenwoordiging ten gevolge hebben.

» Dat is, mijne heeren, een overzigt der werkzaamheden welke u in den loop dezer zitting moeten bezig houden. Het is mijne overtuiging dat uwe vaderlandsliefde voor deze drukke taak niet zal terugdeinzen, en dat ik van de nationale vertegenwoordiging eene opregte en werkdadige ondersteuning mag verwachten, waardoor mijn gouvernement in staat gesteld zal worden om aan de staatszaken eenen regelmatigen en tevens vruchtbaren gang te geven."

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'sGRAVENHAGE, *den* 10*den November* 1858.

WATERHOOGTE IN DE HOOFD-RIVIEREN.

November.	Rivieren.	Waarnemings-punten.	Rivierhoogte: boven of beneden Amst. peil.	Rivierhoogte: boven of beneden de nul der oude schaal.	Tijdstip.	In 24 uren: gewassen.	In 24 uren: gevallen.
9	BOVEN-RHIJN.	*Keulen*,	+ 37.13	+ 1.28	8 ure	"	0.05
9	WAAL.	*Nijmegen*,	+ 7.41	+ 1.19	8 "	"	0.02
9	NEDER-RHIJN.	*Arnhem*,	+ 7.43	+ 0 52	8 "	"	0.01
9	NIEUWE MAAS	*Brielle*,	+ 0.54	"	H. W.	"	0.32
			— 0.93	"	L. W.	"	0 38
9	GELDERSCHE IJSSEL.	*Westervoort*,	+ 7.93	+ 0.56	8 ure	"	0.02
9	BOVEN-MAAS	*Maastricht*, (hoofdsluis)	+ 41.37	"	8 "	0.04	"
9		*Grave*,	+ 4.81	— 0.04	8 "	"	0.01

Met dit en het vorig nommer der *Staats-courant* worden verzonden:

1°. vel 14 van het BIJBLAD II, behelzende het verslag van het verhandelde in de zitting der Tweede Kamer van den 9den November jl.;

2°. vel 89—92 der *Bijlagen* tot het BIJBLAD 1858—1859.

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN MARINE.

Aanbesteding van Eikenhout en Riga-Dekdeelen ten behoeve van de Directie der Marine te Vlissingen.

De Minister van Marine, van voornemen zijnde, op Woensdag den 24sten November 1858, aan den minstaannemende te doen Aanbesteden de levering van de hierna te vermelden Eiken Houtwaren en Riga-Dekdeelen voor 'sRijks dienst bij de Directie der Marine te Vlissingen benoodigd, te weten:

1°. Eiken Balken;
2°. Eiken Krommers;
3°. Eiken Knieën;
4°. Riga-Dekdeelen;
5°. dito (voor Amsterdam);
6°. dito (» Hellevoetsluis),

Brengt ter kennis van de Gegadigden, dat de Inschrijvingsbiljetten, op gezegeld papier geschreven, vóór of uiterlijk op Woensdag den 24sten November 1858, vóór des middags twaalf ure, franco aan het Ministerie van Marine te 's Gravenhage zullen moeten worden bezorgd.

De biljetten zullen moeten bevatten eene naauwkeurige opgave van de prijzen, voluit geschreven, waarvoor men de levering van ieder der op het bestek voorkomende Artikelen wil aannemen, alsmede het totaal bedrag van het geheele bestek.

Inschrijvingsbiljetten, welke op ongezegeld papier geschreven zijn, zullen niet in aanmerking worden genomen; noch ook die waarin doorhalingen, veranderingen of bij-conditien zijn gemaakt geworden.

De biljetten zullen op het adres moeten bevatten de benaming van het bestek waarop de inschrijving geschiedt, benevens het nommer, en verder duidelijk moeten vermelden de namen der inschrijvers met die der borgen, benevens hunne woonplaatsen.

De Voorwaarden waarop deze aanbesteding zal geschieden liggen ter lezing aan het Ministerie van Marine te 'sGravenhage, bij de Directien der Marine te Willemsoord, te Amsterdam en te Vlissingen, ten burele van de Commissarissen des Konings in de provincien Noordbrabant, Gelderland en Overijssel, alsmede ter Secretarie van de Gemeentebesturen te Rotterdam en te Dordrecht.

's Gravenhage, den 10den November 1858.

De Minister voornoemd,
J. S. LOTSIJ.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

Lichttoren op Kaap Borda, genaamd *Flinders-licht* (Zuid-Australie).

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat, blijkens bekendmaking van het *Trinity-House* te *Port-Adelaide*, het *licht* op *Kaap Borda* (genaamd *Flinders-licht*) zijnde de noord-westpunt van *Kangaroo-eiland*, bij den ingang van *de Golf van St. Vincent* (*Zuid-Australie*), voor het eerst is ontstoken in den avond van den 13den Julij dezes jaars, en voortdurend branden zal elken nacht van zonsondergang tot zonsopgang.

Kaap *Borda* ligt op 35° 45′ 20″ Z. Breedte, en 136° 38′ 0″ Lengte Oost van *Greenwich*, en is een steil klipachtig voorgebergte, 480 Engelsche voeten verheven boven het vlak der zee.

De lichttoren is van steen, vierkant, en staat 30 Engelsche voeten boven den grond op de kruin van eenen kleinen dam, omstreeks 500 ellen (yards) van de kanten der klippen. Het licht is dus 510 voeten boven den waterspiegel verheven.

Het is een *catoptriek* licht, vertoonende bij afwisseling elke halve minuut eene *witte* en *roode* schittering, en is te zien over eenen boog van N. 60° O. tot Z. 35° W. (*rond het westen*).

De *witte schittering* is bij helder weder zigtbaar op eenen afstand van 30 Engelsche mijlen, doch het *roode* schitterend licht is slechts op de helft van dien afstand (15 mijlen) zigtbaar; wanneer dus het *roode licht* niet onderscheiden kan worden, vertoont zich alleen het *witte licht bij tusschenpoozen van ééne minuut.*

Schepen, *Kaap Borda* van het *zuidwesten* naderende, moeten het licht wel openhouden, van het hooge land *zuidwaarts* van die kaap, om vrij te blijven van het *rif* nabij kaap *Bedout*, het westelijk einde van het eiland.

Schepen, de *Straat van Investigator* opvarende, moeten, nadat zij *Kaap Borda* zijn rondgevaren, het licht geheel vrij houden van het hooge land *oostwaarts* van dezelve, in de peiling Z. W. t. W. tot dat kaap *Forbin* is gepasseerd, als wanneer het licht door het hooge land mag worden weggezeild.

Schepen, *de Straat van Investigator* afvarende, moeten het licht niet brengen in de peiling westwaarts van Z. W. t. W. (*De peilingen op het miswijzend kompas*, *afwijking* 5° *oost*).

's Gravenhage, den 29sten October 1858.

De Minister voornoemd,
J. S. LOTSIJ.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

Klip ter reede van Macao.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden het navolgende berigt, nopens eene onlangs ter reede van *Macao* ontdekte klip, onder dagteekening van den 8sten September jl. medegedeeld door jhr. *J. H. van Capellen*, bevelhebber van Zr. Ms. schroefstoomschip *Bali*, destijds liggende op genoemde reede.

De gemelde klip (genaamd *Lady Franklyn*), heeft eene bijna bolvormige gedaante, en ongeveer 3 à 4 vadem in middellijn, steekt omstreeks vier Engelsche voeten boven den modderachtigen bodem uit, en met laag water (springtij) wordt er niet meer dan 14 Engelsche voeten water op gevonden. Zij ligt in de navolgende merken en peilingen:

punt van *Taipa-Quebrada* in het midden van het eiland *Mong-Chao*;
het eilandje *Sat-Chao* vrij en aan den Zuidhoek van het Noordelijkste der negen eilanden;
punt *Taipa-Quebrada* Z. 78° W.;
punt *Kai-Kiang* Z. 48° W.;
punt *Kaho* Z. 9° O.;
de hoogste top van het eiland *Ty-lok* Z. 56° O.;
de piek van *Lantao* N. 75° O.;
het eilandje *Sat-Chao* N. 9° O.;
het fort *Guia* N. 54° W.;
de Kerk *Penha* N. 71° W.
De kompasstreken zijn miswijzend.

's Gravenhage, den 1sten November 1858.

De Minister voornoemd,
J. S. LOTSIJ.

Provincie Noordbrabant.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 26sten November des jaars 1858, des middags ten 12 ure, zal, door de Gedeputeerde Staten der Provincie Noordbrabant, in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 6de District, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur, te 's Hertogenbosch, worden Aanbesteed:

het gereedmaken en daarna begrinden van den weg van Oosterhout naar Made, eene lengte uitmakende van 6515 el.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving, overeenkomstig art. 17 van het Bestek.

Het Bestek der bovengemelde Aanbesteding zal, boven en behalve

aan het locaal van het Provinciaal Bestuur, ter lezing liggen op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerkken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullen twee dagen vóór de besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat L. Rijsterborgh te 's Hertogenbosch, bij den Ingenieur L. Mazel en bij den Opzigter A. Pieterse, beiden te Breda.

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant,
P. J. Bosch van Drakestein.
De Griffier,
van Cooth.

BEKENDMAKING.

De Commissaris des Konings in de provincie Friesland brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat, ingevolge vroegere aankondiging, op heden bij heeren Gedeputeerde Staten heeft plaats gehad de achtste uitloting van tien aandeelen, of een kapitaal van tien duizend gulden, uit de geldleening van honderd drie en twintig duizend gulden tot bestrijding van eenige buitengewone uitgaven van het dienstjaar 1851, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 11den Januarij 1851, n°. 23, en dat bij die gelegenheid zijn uitgeloot de navolgende aandeelen, als: 44, 54, 60, 62, 70, 76, 77, 94, 113 en 118, welke betaalbaar zullen zijn op den 1sten Januarij 1859, ten kantore van den Betaalmeester te Leeuwarden.

Leeuwarden, den 25sten October 1858.

De Commissaris des Konings voornoemd,
van Panhuys.

REGISTRATIE EN LOTERIJEN.

Bij de *Derde* trekking der *Eerste* Klasse van de 237ste *Staats-Loterij*, op Woensdag den 10den November 1858, zijn prijzen van duizend gulden of daarboven te beurt gevallen aan de navolgende nommers:

N°. 11722 een prijs van 1000 gulden.
» 3916 » » » 1500 »
» 3880 » » » 1000 »
» 9416 » » » 20,000 »

De Directeur der Staats-Loterij,
J. H. Frieswijk.

OPENBARE VERPACHTING VAN TOLLEN OP 'SRIJKS GROOTE WEGEN.

De Ontvanger der Domeinen te 's Gravenhage maakt bekend, dat op Donderdag den 25sten November 1858, ten overstaan van den Notaris C. J. Schiefbaan, in het locaal der Notarissen in de Nobelstraat te 's Gravenhage, 's morgens ten 9 ure, zal worden overgegaan tot eene openbare Verpachting der Tollen op 's Rijks Groote Wegen, gelegen onder de gemeenten: Wassenaar, Oegstgeest, Sassenheim, Lisse, Hillegom, Soeterwoude, Hazerswoude, Alphen, Zwammerdam, Bodegraven, Woerden, Delft, Schipluiden, Maasland, Rozenburg, Brielle, Oostvoorne, Nieuwenhoorn, Nieuw-Hellevoet, Katendrecht, Barendrecht, Rijsoord, Dubbeldam, Wieldrecht, Strijen, Maasdam, de Mijl, Puttershoek, Heinenoord, Oud-Beijerland, Numansdorp, Rhoon, Charlois en Kralingen.

De Voorwaarden der Verpachting liggen ter lezing ten Raadhuize der onderscheidene gemeenten, ten Kantore van den Ontvanger der Registratie, alsmede bij den Notaris Schiefbaan en bij den Ontvanger der Domeinen

H. Collot d'Escury.

*** De Luitenant-Kolonel, Garnizoens-Kommandant, belast met het toezigt over de Garnizoens-bakkerij te Groningen, is voornemens, op Donderdag den 27sten November 1858, des middags ten 12 ure precies, in het openbaar, bij wijze van inschrijving, met gesloten briefjes, aan den minstinschrijvende, onder nadere goedkeuring van het Departement van Oorlog, uit te besteden:

Drie Lasten Rhijn-Tarwe, wegende 77 Ned. ponden per Mud;
Een Last Zeeuwsche Tarwe, wegende 74 Ned. ponden per Mud;
Een Last Kubanka-Tarwe, wegende 77 Ned. ponden per Mud; en
Een en een half Last Inlandsche Rogge, wegende 72 Ned. ponden per Mud.

Gegadigden kunnen van de Voorwaarden dezer Aanbesteding kennis nemen op het Bureau van de Garnizoens-infirmerie, alwaar die Voorwaarden van heden af aan ter lezing liggen.

De Briefjes van Inschrijving, op gezegeld papier geschreven, door den Aannemer geteekend en van hetzelfde Cachet als het Monsterzakje voorzien, zullen vóór den bepaalden tijd in de gesloten bus, welke op voormeld Bureau is geplaatst, gestoken moeten zijn.

Groningen, 9 November 1858.

De Luitenant-Kolonel voornoemd,
Verburg.

OPENBARE AANBESTEDING.

De eerstaanwezende Ingenieur te Utrecht zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar Aanbesteden:

het maken van verbeteringen aan de Aardewerken tusschen de Lunetten op de Houtensche vlakte bij Utrecht.

Deze Aanbesteding zal geschieden den vijftienden November 1858, des morgens ten elf ure, in het Hôtel de l'Europe, bij den Logementhouder A. van Stuivenberg, aan het Vreeburg te Utrecht, alwaar van den vijfden November 1858 het Bestek zal liggen.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den eerstaanwezenden Ingenieur te Utrecht.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

Bekendmaking ingevolge Art. 31 van het Wetboek van Koophandel.

Bij notariele Acte, den 6den November 1858 verleden, is door de ondergeteekenden *Abraham Heyman Mironje* en *Isaäc van Cleeff*, Winkelier, beiden te Rotterdam, de tusschen hen bestaan hebbende Vennootschap onder de Firma *Mironje en Compagnie*, tot het drijven van Handel in en vervaardiging van Pelterijen en Passementwerken, door hen bij notariele Acte den 28sten November 1851 aangegaan, op den 1sten November 1858 Ontbonden en Geëindigd.

A. H. Mironje.
I. van Cleeff *Dz.*

Bekendmaking ingevolge Art. 28 van het Wetboek van Koophandel.

Bij notariele Acte, den 9den November 1858 verleden, is tusschen de ondergeteekenden *Isaäc van Cleeff* Dz., Winkelier, en *Henry Salmenowitz* (zich ook noemende *Henry Salmenowitz Mironje*) beiden te Rotterdam, eene Vennootschap van Koophandel onder de Firma *Mironje en Compagnie* aangegaan, tot het drijven van Handel in Pelterijen en het maken of herstellen van Pelterij-voorwerpen, welke gerekend worden tot den voorraad van een Pelterij- of Bontwinkel te behooren, en tot het drijven van Handel in Leder, Schoenmakers-artikelen, en dergelijke voorwerpen. De Vennootschap is gevestigd te Rotterdam, thans in het huis aan de Zuidzijde der Hoogstraat nabij de Wijde Marktsteeg, wijk 7 n°. 116, is aangegaan voor onbepaalden tijd, en aangevangen den 1sten November 1851. De Vennoot *van Cleeff* is belast ten name der Vennootschap te handelen, de Vennootschap aan derden en derden aan haar te verbinden, daartoe de firma te teekenen, doch zal de Vennoot *Mironje* de inkoopen voor de Vennootschap doen. De bijzondere handteekening der beide Vennooten wordt tot het beleggen van gelden, het aangaan van geldleeningen, borgsprekingen, dading en dergelijke verbindtenissen, deze Vennootschap betreffende, vereischt.

I. van Cleeff *Dz.*
H. S. Mironje.

*** Bij Acte, gepasseerd voor mr. *B. R. Roijer*, Notaris te Zwolle, den 5den November 1858, heeft de heer mr. *Paulus Wilhelmus Hendricus van Sonsbeeck*, Commissionair in Effecten, wonende te Zwolle, afstand gedaan en mitsdien van dat tijdstip opgehouden lid te zijn van de Vennootschap onder de Firma *van Esch en Compagnie*, te Zwolle, tot het drijven van Commissie-handel in Effecten, het incasseren van Gelden, het disconteren en incasseren van Wissels, het voorschieten van Gelden en het voeren van administratie, welke Vennootschap is opgerigt bij acten, gepasseerd voor den Notaris mr. *B. R. Royer*, te Zwolle, en getuigen, den 18den Julij 1850 en 2 Junij 1857, en door de overige Vennooten de heeren *Johannes Antonius van Esch*, wonende te Dalfsen en *Johan Conrad van Hasselt*, wonende te Zwolle, op denzelfden voet en onder dezelfde Firma zal worden gecontinueerd.

OPROEPING VAN ERFGENAMEN.

De onbekende Erfgenamen in den Boedel van *Adriaan Noodelijk*, in leven Schoenmaker te Middelburg, en aldaar op den 30sten October 1858 ab intestato overleden, worden bij deze Opgeroepen, en verzocht zich te vervoegen ten Kantore van den Notaris *P. van der Graft*, te Middelburg, vóór den 1sten December 1858.

AANKONDIGINGEN VAN VERTALINGEN VAN BOEKWERKEN enz.

*** Bij G. B. van Goor, te Gouda, is van de Pers gekomen en alom verkrijgbaar gesteld:

J. KRAMERS Jz.

NOUVEAU

DICTIONNAIRE FRANÇAIS-HOLLANDAIS,

NAAR DE BESTE EN NIEUWSTE BRONNEN BEWERKT.

Prijs f 9.30.

Dit Woordenboek, dat niet minder dan 1980 Bladzijden van 2 Kolommen, en elke Kolom 88 Regels bevat, onderscheidt zich van al zijne voorgangers door goedkoopheid en volledigheid, gelijk dit reeds door verschillende Recensenten werd erkend. Het is een vraagbaak voor den Leerling op de School en voor den Geleerde in zijn Kabinet, zoowel voor hem, die een werk over *Natuur-*, *Schei-*, *Genees-* of *Kruidkunde* beoefent, als die een *Theologant*, *Jurist*, *Philosooph* of *Anatomist* leest; het verklaart de termen van den *Wiskunstenaar* en *Sterrekundige*, van den *Industrieel* en den *Koopman*, van den *Krijgsman* en *Zeevarende*, ja zooveel mogelijk elke *Nomenclatuur*, en is bovendien rijk aan gemeenzame en spreekwoordelijke zegswijzen en spreekwoorden.

Het Tweede of Nederduitsch-Fransche deel gaat ter Perse en zal zoo geregeld en spoedig mogelijk bij afleveringen, elk van 96 Pagina's, à 45 Cents het licht zien.

TELEGRAPHISCHE BEURSBERIGTEN.

Woensdag 10 November 1858.

Amsterdam.

	pCt.			
Nederl. W. Sch.	2 1/2	63 7/8	64	—
Dito dito	3	75 3/4	—	—
Dito dito	4	98 3/16	98 5/16	98 1/4
Syndicaat	3 1/2	92	—	—
Handel-maatsch.	4 1/2	143 3/4	—	—
Belgie. Bij *Roth. schild.*	2 1/2	—	—	—
Rusl. Bij *Hope en C°.* 1798 en 1816	5	105 7/8	—	—
Dito 1828–1829.	5	104	—	—
Dito 1840.	4	86 1/2	86 5/8	—
Stieglitz	4	86 3/8	—	—
Dito 1854.	5	97 1/2	97 5/8	—
Dito 1855.	5	101 15/16	—	—
Engelsche	4 1/2	—	—	—

	pCt.			
Spanje. Nieuwe 3% thans.	1 1/2	30	30 1/16	—
Amortisable.		—	—	—
Buitenlandsche	3	—	—	—
Binnenlandsche	3	41 1/16	41 1/8	—
Portug. Te Lond.	3	46 1/4	—	—
Oostenr. Metall. 1816–1852	5	77 15/16	78 1/4	78
Dito Zilv. Nation.	5	78	78 1/8	78
Dito Zilver 1849-1854	5	87 3/16	87 1/4	87 3/16
Dito 1847-1852.	2 1/2	39 5/8	39 3/4	—
Braz. Lond. 1824	5	—	—	—
Mexico. Londen.	3	—	—	—
Grenada id.	2 3/4	—	—	—
Ecuador.		—	—	—

Londen.

Consols.	3	pCt.	98 1/4
Mexico			20 1/4
Spanje	1 1/2	»	30 3/4
Dito	3	»	47
Venezuela			40 1/2
Dito uitgestelde			15
Grenada			21 1/4

Antwerpen.

Metalliek.	5	pCt.	81 3/4
Nat. Metalliek	5	»	82
Binnenl. Spanje	3	»	41 5/8
Spanje	1/4	»	29 3/4
Credit Prost.			255

Parijs.

Fr. rente	3	pCt.	73.75
Fr. Créd. Mob.			967
Binnenl. Spanje	3	»	41 3/8
Spanje	1 1/2	»	31 5/8
Russische Spoorwegen			515.00

Weenen.

(Nieuwe notering).

Metalliek.	5	pCt.	86.40
Idem Nationaal			86.60
Wissel Londen.			102.50

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.